

ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Жанетта Романюк

Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі

(вул. Чигоріна, 57, м. Київ 04210)

Проаналізовано досвід застосування медіа та інтерактивних технологій на уроках англійської мови і досвід інтегрованого курсу, який передбачає вивчення англійської мови як іноземної в контексті інших дисциплін, в процесі їхнього розвитку, починаючи з 1980-х років.

Ключові слова: комп'ютерні програми, медіа, медіаосвіта, Інтернет, стимулювання мовної активності, FLAC курси, CALL-Computer Assisted Language Learning.

На уроках англійської мови у звичайній українській школі, або вищому навчальному закладі, нерідко може побачити, що учні пасивно сидять за партами і намагаються говорити тільки тоді, коли їх викликає учитель. Оскільки здебільшого учні не мають змоги спілкуватись іноземною мовою за межами аудиторії, вивчення англійської мови перетворюється в зазубрювання граматичних форм і лексики, вправ з перекладу з української мови на англійську, і навпаки. З поширенням новітніх інформаційних технологій вчителі отримали можливість використовувати різні медіа для збагачення мовного середовища свого класу. Якщо у 80-ті роки минулого століття в арсеналі вчителя іноземної мови були аудіозаписи і навчальні телепередачі (лінгафонні кабінети у спецшколах і на мовних факультетах вузів), то до кінця 90-х – початку XXI століття на допомогу педагогу прийшли комп'ютерні CD-ROMи, відео, супутникове телебачення та Інтернет.

Проте для того, щоб учні могли оволодіти іноземною мовою, учителю необхідно забезпечити умови для спілкування, розвитку навичок розмовної

мови. Стимулом мовної активності традиційно вважають такі теми, знайомі кожному зі шкільної лави: «моя сім'я», «моє місто», «пам'ятки Лондона», «пори року», «моя улюблена книга» тощо. У зв'язку з цим, не можна нехтувати тим фактом, що ми живемо у світі, де засоби масової комунікації, «паралельна школа» відіграють величезну роль, і багато школярів, студентів проводять більшу кількість часу перед телевізійним екраном, ніж за партою в класі і за виконанням домашнього завдання. Отож поряд з традиційними темами необхідно вводити такі теми, як «реклама», «телебачення», «Інтернет» та ін. Це підвищуватиме мотивацію учнів, стимулюватиме вільне спілкування на актуальні теми, що є невід'ємною частиною нашого життя.

З одного боку, медіа на уроках англійської мови можуть слугувати як технічними засобами навчання, що сприяють розвитку навичок говоріння, аудіювання, читання та письма (широко і давно використовують у методиці навчання іноземних мов), так і основою для медіаосвіти учнів. Як зазначено у «Стандарті медіаосвіти, інтегрованої в гуманітарні та природничонаукові дисципліни», розробленому в лабораторії технічних засобів навчання і медіаосвіти Інституту загальної середньої освіти, «при вивченні тих, чи інших навчальних дисциплін доцільно, поряд з досягненням освітніх цілей кожної з цих дисциплін, забезпечити досягнення медіаосвітніх цілей» [1]. Іншими словами, не тільки уроки з медіа, а й про медіа.

За останні 30 років рух медіаосвіти домогся значного визнання в навчальному процесі багатьох країн світу. Лідерами у цій галузі вважають Канаду та Австралію, де медіаосвіта є частиною навчального плану кожної середньої школи. В Україні лідерами в області медіаосвіти є вищі навчальні заклади.

Серед численних дефініцій цього терміну, одне з найбільш лаконічних і містких, на нашу думку, належить американському професору Рене Хоббсу: «навчання вмінню знаходити, аналізувати, оцінювати і створювати повідомлення в різних формах» [2, с. 169 – 170]. В англійськомовних країнах, зокрема у США, медіаграмотності навчають, як на інтегрованих заняттях в рамках звичайних предметів (історії, географії, англійської мови тощо), так і на

автономних курсах (фотографії, журналістики, телебачення, масової комунікації, кіноведення тощо). Зазначимо, що в США позиції медіаосвіти стають все більш міцними саме на курсі англійської мови (English Language Arts), який традиційно передбачав вивчення рідної мови і літератури. Російська Національна Рада вчителів англійської мови ще в 1996 році опублікувала 12 стандартів, 4 з яких безпосередньо стосуються розвитку навичок критичного мислення, умінь аналізувати та створювати друковані та аудіовізуальні медіа:

«Стандарт № 4: учні варіюють свою розмовну, письмову і візуальну мову залежно від аудиторії і цілей комунікації.

Стандарт № 6: учні застосовують знання структури мови, правил правопису, медіатехнологій, образного мовлення, жанрів для створення, критики та обговорення друкованих і візуальних текстів.

Стандарт № 7: учні проводять дослідження за темами та інтересами, узагальнюючими ідеями та питаннями, формулюючими проблемами. Вони збирають, оцінюють і синтезують дані з різних джерел (наприклад, медіатексти, артефакти) для повідомлення результатів свого дослідження у тій формі, яка відповідає їхній меті.

Стандарт № 8: учні використовують різноманіття технологічних та інформаційних ресурсів (наприклад, бібліотеки, бази даних, комп'ютерні мережі, відео) для збору та синтезу інформації і для створення, і комунікації знань» [5].

Згідно з британським документом [4], вчителі зобов'язані використовувати елементи медіаосвіти на своїх заняттях, розглядати, як втілюється сенс в аудіовізуальному образі, як мета, форма і репрезентація впливають на зміст, і як аудиторія взаємодіє з медіа.

Звернемося тепер до російського «Стандарту медіаосвіти, інтегрованого в гуманітарні та природничі дисципліни початкової загальної середньої освіти», розробленого професором Л. С. Зазнобіною (РАВ). Тут сформульовано такі цілі медіаосвіти:

- «Навчання сприйняття і переробки інформації, що передається каналами ЗМІ (в широкому тлумаченні);

- розвиток критичного мислення, умінь розуміти прихований сенс того чи іншого повідомлення, протистояти маніпулюванню свідомістю індивідуума з боку ЗМІ;
- включення позашкільної інформації в контекст загальної, базової освіти, в систему формуються в предметних галузях знань і умінь;
- формування вмінь знаходити, готувати, передавати і отримувати необхідну інформацію, у тому числі з використанням різного технічного інструментарію (комп'ютери, модеми, факси, мультимедіа тощо)» [1].

Отже, в англomовних країнах (і в США зокрема) медіаосвіта займає місце на курсі англійської мови (як рідної). На уроках з англійської мови як іноземної медіа передусім виконують функцію технічних засобів навчання. Наприклад, на курсі інтенсивної англійської мови при Університеті Центральної Флориди широко використовують метод CALL-Computer Assisted Language Learning, що припускає самостійну роботу учня з комп'ютерною програмою, в той час, як учитель може вивести на свій монітор те, над чим працює в даний момент кожен студент, відповісти на його питання, виправити або просто підкреслити допущену помилку.

Вивчення іноземної мови за допомогою комп'ютерних програмно-методичних комплексів має свої переваги і недоліки, отож з цього питання дискусії не припиняються. З одного боку, навчання проходить автономно, учні працюють в той час і з тією швидкістю, яка їм підходить, навчальна атмосфера менш стресова, ніж у звичайному класі. Одним з безперечних переваг більшості таких програм є те, що вони в досить простій формі (навіть для новачків у комп'ютерному світі) надають складний комплекс інформації: текст, звук і візуальний ряд. З іншого боку, дослідження засвідчили, що існують певні недоліки. Так, наприклад, опитування, проведене серед іспанських студентів, які вивчають англійську мову, виявив наступні недоліки: помилки виправляються без пояснення, не вистачає різноманітних, цікавих видів роботи, розмовну мову краще освоювати з реальним, а не віртуальним учителем.

Інші розповсюджені варіанти застосування комп'ютерних технологій на уроках англійської мови як іноземної аналогічні тим, що використовують у

будь-яких предметних областях. Вчителі розміщують програму свого курсу, необхідні інформаційні ресурси тощо на Інтернет-сайті. Вчителі спільно зі студентами проводять онлайнві форуми, обмін електронною поштою (щоденники, питання-відповіді, домашні завдання), студенти роблять індивідуальні або групові презентації в Power Point.

За такого підходу до інтеграції мультимедіа у викладання іноземної мови досягаються деякі цілі медіаосвіти, пов'язані з уміннями студентів знаходити, готувати, передавати й отримувати необхідну інформацію, проте такі важливі компоненти медіаграмотності, як вміння інтерпретувати, аналізувати, «читати» медіа повідомлення, розвиток критичного мислення залишаються незатребуваними.

Отже, спроба створення інтегрованого курсу англійської мови, що поєднує власне освітні цілі предмета і медіаосвітні цілі, представляє науковий і практичний інтерес і може слугувати стартом для подальших досліджень у цій області. Медіаосвіта, на наш погляд, має багато спільного з вивченням англійської мови, що стає особливо актуальним у сучасному світі, де домінує американська медіапродукція. Джерелом переважної більшості інформації, з якої студенти черпають знання про іноземну мову та культуру, є медіа. Деякі українські школярі та студенти мають можливість регулярно відвідувати країну, мову якої вивчають. Здебільшого школярі та студенти подорожують віртуально, використовуючи телебачення, відео або комп'ютер. Очевидно, що, як і школа чи вищий навчальний заклад, так і засоби масової комунікації беруть участь у процесі навчання та розвитку особистості. Знання того, як «функціонують медіа, як ми взаємодіємо з ними, і, що ми можемо використовувати їх з максимальною користю» [Worsnop, 1994], стає необхідним компонентом освіченості сучасної людини. До того ж, медіаосвітні завдання та форми роботи стимулюють тренування навичок читання, письма, аудіювання та розмовної мови. Зрештою, вони розвивають критичне мислення, творчі здібності учнів і значно підвищують пізнавальний інтерес.

Наприкінці 80-х – на початку 90-х років близько 30-ти американських і канадських університетів та коледжів стали надавати своїм студентам так звані

FLAC курси (Foreign Languages Across the Curriculum). Сьогодні кількість таких університетів зросла до 90. Ця програма дає змогу студентам практикувати іноземну мову в контексті іншої дисципліни. Наприклад, в Університеті Флориди програма почала працювати в 1996 р., з єдиного пілотного курсу «Цивілізація Латинської Америки», який зміг зібрати тільки 5 студентів. Однак вже у першому семестрі 2003 р. там викладають вісім курсів FLAC [Moreland, 2003], у кожному з яких близько 20-ти студентів, а загальна кількість різних курсів становить 33. За змістом ці курси перегукуються з основним предметом, але викладаються іноземною мовою, і залік ставлять у рамках заліку з іноземної мови. Наприклад, студенти, які вивчають «Міжнародні відносини» три години на тиждень англійською мовою у курсі економіки, можуть додатково обрати «Бізнес і економіка в Латинській Америці» іспанською мовою, що проводиться одну годину на тиждень. Однак вивчення «основного» курсу поступово стало обов'язковою умовою. «Допоміжний» курс набув статусу незалежності, і зараз будь-який студент з певним рівнем знання мови може записатися на курс FLAC. Тематика курсів виходить за рамки бізнесу, політики і міжнародних відносин і налічує культурологічні, країнознавчі, а також медіаосвітні теми. Наприклад, курси забезпечують форум для обговорення ролі німецьких або, відповідно, італійських кінофільмів та іншої медіапродукції в широкому спектрі, яке стосується медіакультури та історії цих країн через призму кіномистецтва. Курс «Маркетинг та реклама в іспаномовних країнах» фокусується на вивченні та аналізі маркетингових кампаній і рекламних стратегій у пресі, на телебаченні / радіо. Кожне рекламне повідомлення розглядають як медіатекст. Особливу увагу приділяють культурному аспекту і контексту рекламних кампаній, що проводяться в Мексиці, Іспанії та США. Активно використовують групову форму роботи, студенти вигадують «продукт» і створюють свою власну рекламу, продумують і реалізують у класі рекламну кампанію. Як бачимо з наведених прикладів, цілі медіаосвіти успішно інтегруються з метою вивчення іноземної мови. Програма реалізується за різними моделями, залежно від університету, фінансування та рівня співпраці між різними факультетами. Останні дві умови є по суті досить важливими для

існування програми, оскільки без фінансової підтримки та односторонньої серед викладацького складу програма не змогла б досягти такого рівня розвитку, на якому вона знаходиться сьогодні.

1. *Зазнобіна Л. С.* Стандарт медіаосвіти, інтегрованої в гуманітарні та естетично-наукові дисципліни початкової загальної середньої освіти. М., 1998. www.mediaeducation.ru.
2. *Hobbs, R.* (1997). Expanding the Concept of Literacy. In: Kubey, R. (Ed.) Media Literacy in the Information Age. New Brunswick (USA) and London (UK), PP 169-170.
3. *Moreland G.* (2003) How to Initiate, Implement and Institutionalize a "Foreign Languages Across the Curriculum" (FLAC) Program: The Case of the University of Florida, 1996-2003. Unpublished. Presentation at the International Education Week 2003 at the University of Central Florida
4. Qualifications and Curriculum Authority (1999) English, the National Curriculum for England. London: DfEE, QCA
5. *Smagorinsky P.* (1996). Standards in Practice: GRADES 9-12. Urbana, IL: NCTE
6. *Worsnop C.* (1994). Screening Images: Ideas for Media Education. Mississauga: Wright Communications.

THE USE OF TECHNOLOGICAL INNOVATIONS IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Zhanetta Romanyuk

The Ukrainian State University of Finance and International Trade

(57, Chigorina St., Kyiv, 04210)

It has been analyzed the experience use of media and interactive technologies at English lessons, and the experience of integrated course which enables to learn English as a foreign language in the context of other disciplines in the process of the development since the beginning of 1980s.

Key words: computer software, media, media education, internet, promotion of communicative activities, FLAC courses, CALL-Computer Assisted Language Learning.

ПРИМЕНЕНИЕ НОВЕЙШИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Жанетта Романюк

Украинский государственный университет финансов

и международной торговли

(ул. Чигорина 57, г. Киев, 04210)

Проанализирован опыт применения медиа и интерактивных технологий на уроках английского языка и опыт интегрированного курса, который дает возможность изучения английского языка как иностранного в контексте других дисциплин, в процессе их развития, начиная с 1980-х гг.

Ключевые слова: компьютерные программы, медиа, медиаобразование, Интернет, стимулирование речевой активности, FLAC курсы, CALL-Computer Assisted Language Learning.

Стаття надійшла до редколегії 28. 05. 2009

Прийнята до друку 18. 06. 2009